

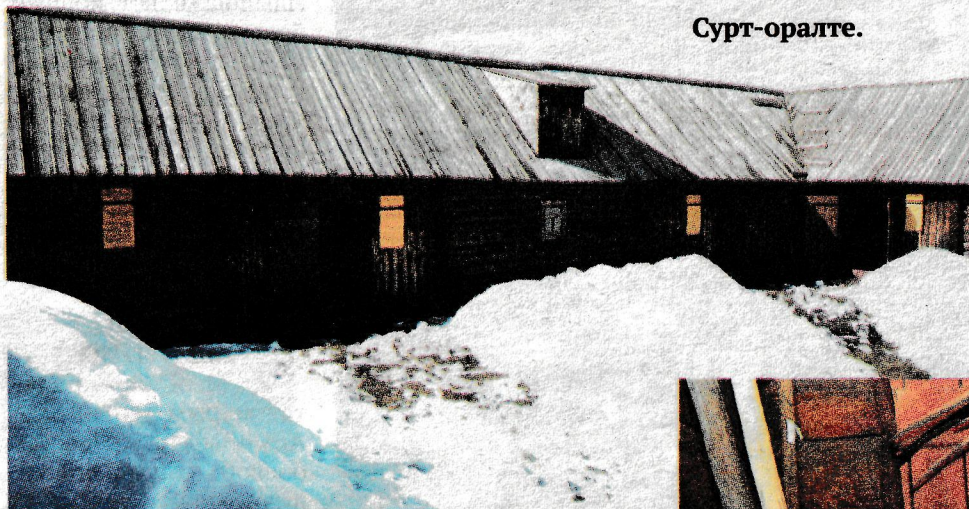
Эх, могае сылне вер – кумыл нӧлтгышӧ тоштер

Морко районысо Унчо села 2019 ийыште финн-угор тӱнӱн тӱвыра рӱдыверже лийын. 2015 ий 26 майыште тушто «Тошто марий сурт-пече» тоштер да этнографий комплексым почмо.

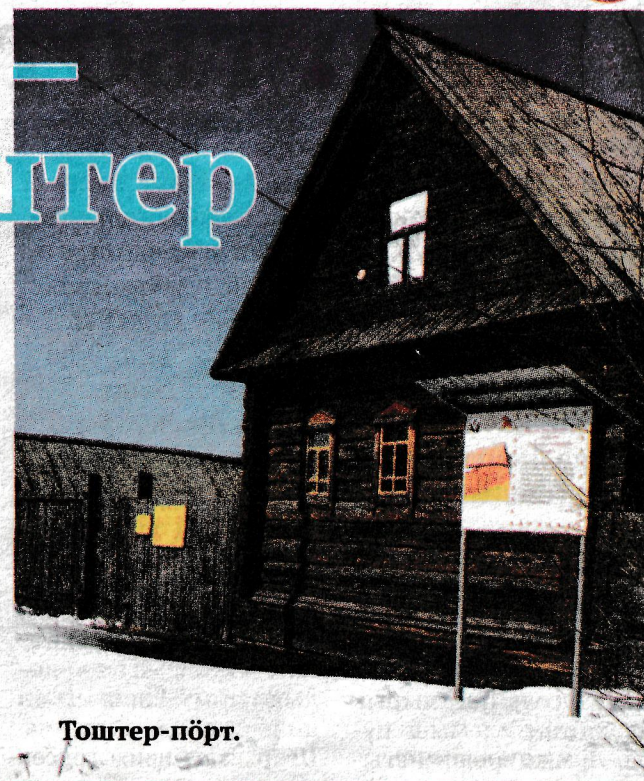
Директорлан **А.В.Иванов** ышта. Пырня дене чонгымо оралтыште 19-20 кумыл улан марий кресаньыкын илыме вержым, кучылтмо ар-вержым, озанлыкшым да молымат ужаш лиеш. Марий калыкын йӱлаже нерген пален налаш тушко кажне ийын уна-влак тӱрлӧ кундем да вес элла гычат толыт. Идалык мучко верысе калык шуко пайремым эртарат.

ПӐРТКӐРГЫШТӐ

Тиде мотор вер-шӧрыш мийымына кечын экскурсийым мыланна «Тошто марий сурт-пече» этнографий комплексын изирак научный сотрудникше **З.В.Николаева** эртарыш. Зинаида Вениаминовнан этнографий дене кылдалтше каласкалымыжым кольш-таш да тоштерысе поянлыкым шке шинча дене ужаш поснак онгай лие. Чолга койыш-шоктышан ӱдырамаш эсо-

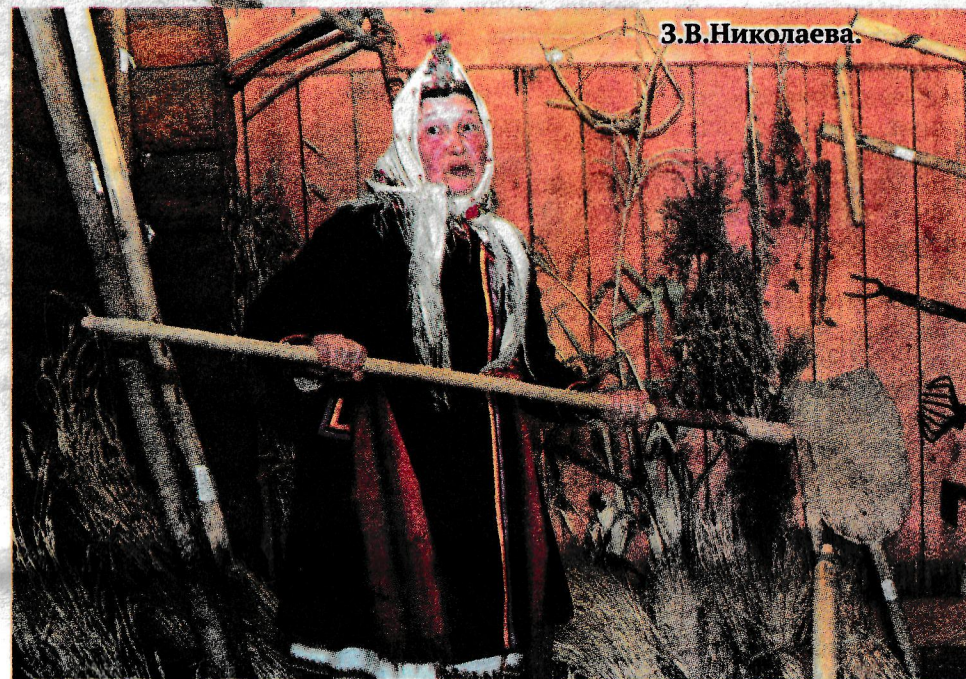
Сурт-оралте.

Тоштер-пӧрт.

Пӧрткӧргӧ.

З.В.Николаева.

ышан удрамаш эсогыл тошто марий вургемым мыланна чиен ончаш пуыш да кажныжын ойыртеме нерген палдарыш. Вынерым кудымо шотыштат умылтарыш. Стан воктеке шинчын, вынерымат куэн ончышна, пу шепка воктене ньогам йоратыме ава кумылнамат ончыктышна. Икманаш, ончычсо илышыш пörтылын, шочмо йулан икмыняр шörынышкыжө энгертышна.

КАЖНЕ ОРАЛТЫН – ШКЕ ИСТОРИЙЖЕ

Кудывечыш лекмек, йырым-йыр кышкар гай сурт-печым ужын, «Салика» спектаклыш логалмыла веле चुчо. Тыгодым теве-теве герой-влак лектыт, шоналтет. Пырня дене ыштыме да онга дене леведме кок пачашан клат, улыл пачашыже кұвардыме. Тудо шинчалтыме йөрварым да шör-торыкым аралыме верлан шотлалтеш. Күшныжө вургемым араленыт.

Воктенысе изи леваш – тыгыде кресаньык үзгарым оптымо вер. Вesyжым пүчкын, шелын коштымо пум

аралаш кучылтыныт. Кумшыжо – кугурак үзгарым аралаш йонан. Түкан шолдыра вольык шоген. Тувраш уло гын, леваш үмбаке шудым але олымым оптеныт.

Шем мончам ужын, ковамын каласкалымыже ушыш пурыш. Ожно нуно мушкылташ коштмо верым юзо тўна дене танастареныт. Олташ утларакше куэ, шопке, пүнчө пум кучылтыныт. Мончаште пырдыжеш шичше шүч түрлө пушым пытарен да чер деч арален. Выныкым кажне кенжежым посна палемдыме жапыште пидыныт. Тоштерысе мончаончылнат мужыр дене кылдыме кок ияш вынык кеча.

ЧОЛГАЛЫ- КЫШТЛАН ТАУШТЫМАН

Тоштерыште улшо чыла пого – шочмо калыкын поянлыкше. Пырчым йонгыштымо вакшкү, сапондо але вес үзгар, чылажат – эртыше илышын кышаже. Клат кашташте арален кодымо марий түран түрлө чиемын ончен öраш веле кодеш. Вет марий калык вургем – тўвыран ик эн тўн ужа-

Түрлө арвер.

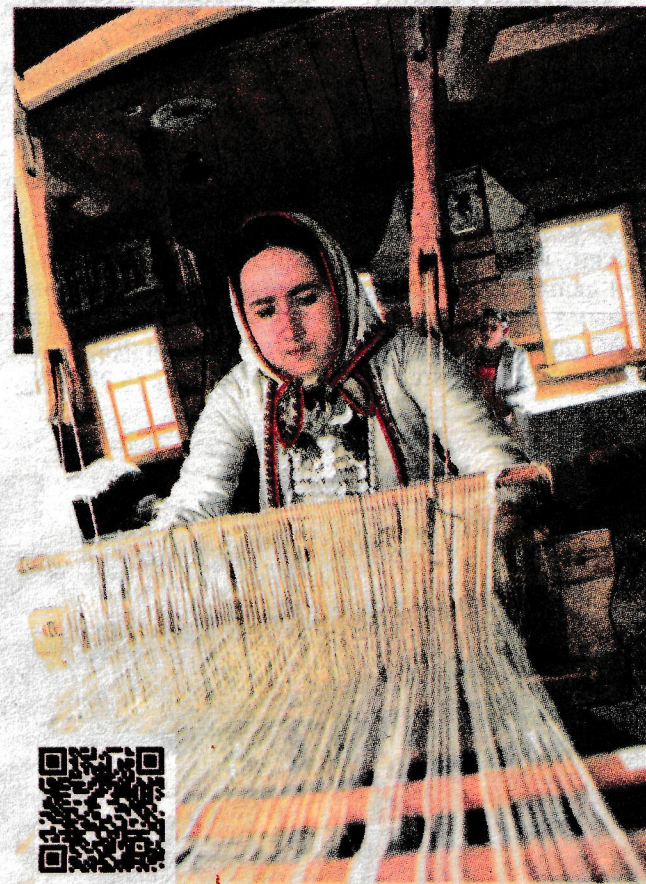

Шем монча.

шыже. А түр книга гайк. Лудын, ме кугезынан илыш радамжым пален налына. Теве мо-

гай кугешнымаш кумылым луктеш Унчо селасе тоштер.

Лаштыкым Зоя ТИМОФЕЕВА ямдылен.
Иван Речкинын фотожо-влак.

Христина АЛЕКСАНДРОВА, «Ямде лий» газет редакцийын корреспондентше:

– «Тошто марий сурт-пече» тоштер да этнографий комплексыште мый кок гана лийынам. Тошто марий тувырым чиен шогалме годым шочмо калыкем верч кугешнымаш кумыл шочо. Эше вынер куымо стан дене пашам ыштен ончышым. Куштылго сомыл огыл улмаш. Марий калыкын ожнысо илыш-йўлаже нерген пален налаш эре пайдале. Йолташ-влак, Морко кундемын сылне верышкыже миенак толза. Моторын войзалташат йөн лиеш.